

Tuag at Ragoriaeth
Towards Excellence

Fframwaith Gwerth Am Arian GwE 2017

Fframwaith Gwerth am Arian GwE

"Gwerth da am arian yw'r defnydd gorau o adnoddau i gyflawni'r deilliannau arfaethedig".

Amcan ein gwaith Gwerth am Arian yw dod i farn glir ar p'un a sicrhawyd gwerth am arian o fewn GwE. Bwriad y fframwaith hwn yw helpu deiliaid cynllun busnes, arweinwyr gweithgaredd a thimau i wneud hyn mewn dull cyson. Mae'n ategu'r cwestiynau sy'n sail i'n diffiniad ni o Werth am Arian (gweler tudalen 4).

Yn ystod y **cam cynllunio**, dylai staff ddilyn Camau 1-3 a amlinellir ar dudalen 2.

Mae Cam 1 yn gofyn iddynt benderfynu ar drefniadau'r amgylchiadau yr ydym yn ceisio eu gwella.

Yr ydym ni yn diffinio *gwerth da am arian* fel "y canlyniad gorau posib o wybod beth yw'r cyfyngiadau a fynegir neu a awgrymir." Mae penderfynu ar yr hyn sy'n werth da yn gofyn am grebwyll a dealltwriaeth o beth yw cyfyngiadau rhesymol.

Mae Cam 2 yn gofyn bod y tîm yn sefydlu yn eu crynswth yr adnoddau a gynlluniwyd sy'n berthnasol i wella'r flaenoriaeth;

Mae Cam 3 yn gofyn bod y tîm yn adnabod yr holl gynhyrchion a'r holl ddeilliannau a gynlluniwyd.

Ar derfyn y gwaith, dylai timau ailadrodd Camau 1-3. Gan ddefnyddio'r dystiolaeth a gaglwyd dan y tri pennawd yn ystod cyflwyno eu blaenoriaeth, gall timau yn awr ganfod yr hyn a gyflawnwyd - tuag at sefydlu trefniadau gwerth da ac o ran cyflawni deilliannau - a pha adnoddau gafodd eu gwario.

Yna, ar ôl adnabod y perfformiad a gyflawnwyd, dylai staff ddilyn Camu 4-5 ar dudalen 3 a dod i gasgliad, yn enwedig ar:

- p'un a oedd y perfformiad yn well neu'n waeth na'r hyn a gynlluniwyd (cymhariaeth fewnol); a
- sut y mae hyn yn cymharu â meincnodau'r tu hwnt i'r achos penodol hwn mewn amser (cymhariaeth allanol).

Trwy wneud hyn gall staff benderfynu p'un a gyflawnwyd gwerth am arian, a dylent ddatgan eu barn mewn Casgliad Gwerth am Arian clir a chryno.

Ar ôl nodi lle mae'r gwendidau mewn perfformiad a threfniadau, gall timau wedyn wneud argymhellion cadarn ar gyfer gwella gwerth am arian (Cam 6). Dilyniant Camau 1-6 fydd strwythur Crynodeb o Werth am Arian.

Fframwaith Dadansoddol ar gyfer asesu Gwerth am Arian

Diffiniad: Gwerth da am arian da yw'r defnydd gwerth da o adnoddau i gyflawni'r deilliannau arfaethedig

1 Sefydlu beth yw 'gwerth da'

Sefydlu'r meini prawf ar gyfer asesu perfformiad trwy gytuno ar drefniadau gwerth da ar gyfer craffu'r flaenoriaeth. **Diffinnir 'gwerth da' fel "y canlyniad gorau posib o wybod beth yw'r cyfyngiadau a fynegir neu a awgrymir."** Mae angen i staff bwysu a mesur pa gyfyngiadau rhesymol sydd angen eu hystyried.

Cynllunio gwerth da: *Bod yn glir am yr hyn a ddeisyfir.* Er enghraifft:

- Menter seiliedig ar dystiolaeth gydag amcanion clir, ac yn seiliedig ar arfer orau/meincnodau priodol, targedau cytunedig ac ati
- Cynlluniau realistig sy'n ystyried cyfyngiadau ac a ddatblygwyd gyda golwg ar ddealltwriaeth o risgiau
- Cefnogaeth gan randdeiliaid i'r cynlluniau
- Adnoddau angenrheidiol mewn lle i gyflwyno yn ôl y bwriad
- Dealltwriaeth glir o'r hyn ddylai'r costau perthnasol fod

Gweithredu gwerth da: . Er enghraifft:

- Meddu ar yr arbenigedd a'r sgiliau rheolaethol priodol
- Dewis y dull gorau o gyflwyno
- Osgoi gwneud arbedion camarweiniol
- Sicrhau arbedion maint trwy waith wedi'i dargedu;
- Isafswm effaith gynaliadwy'r gweithredu
- Sefydlu trosglwyddiad risg da a chlir

Monitro gwerth da: *Gallu asesu perfformiad.* Er enghraifft:

- Mesuriadau perfformiad clir wedi'u gosod a threfniadau monitro ar waith
- Systemau rheoli perfformiad cadarn
- Prosesau arfarnu polisi cadarn ar waith gydag adborth amserol
- Gallu gwneud newidiadau gweithredol yn sgil adborth
- Profi gwerth parhaus
- Methodoleg asesu Gwerth am Arian ar waith

2 Cyfleu graddau'r adnoddau

Adnabod yr adnoddau dan sylw - yn y cynlluniau i ddechrau ac, yn ddiweddarach, fel buddiant - gan gynnwys (lle bo'n briodol):

- costau staff
- ffrydiau cyllid
- adeiladau
- arbedion

3 Adnabod deilliannau disgwylidig a gwir ddeilliannau

Adnabod yr amcanion tymor byr, tymor canolig a thymor hir a'r deilliannau (lle bo'n bosib). Mae angen gwneud hyn, i ddechrau, wrth ystyried y cyflawniad arfaethedig ac yna, yn ddiweddarach, wrth ystyried gwir gyflawniad, gan gynnwys (lle bo'n briodol):

- perfformiad yn erbyn targedau
- cofnod o gyflwyno (maint ac amseroldeb)
- costau unedol
- mesuriadau economi ac effeithlonrwydd
- ansawdd y gwasanaeth (gan gynnwys cofnod o fodlonrwydd cwsmeriaid)
- ôl-ffeithiau anffafriol, gwrthnysig neu anfwriadol

4 Sefydlu goblygiadau Gwerth am Arian y lefel perfformiad a nodwyd (cymhariaeth fewnol)

Sefydlu goblygiadau gwerth am arian y perfformiad a nodwyd.

Er enghraifft:

- a yw'r trefniadau sydd mewn lle yn cyd-fynd â threfniadau'r meincnod dewisedig a sefydlwyd yng Ngham 1?
- a oedd y deilliannau a gyflawnwyd yn werth y drafferth, o wybod:
 - graddfa'r gwariant
 - yr ymdrech (a'r cost cyfle)
 - eu cynaliadwyedd, neu fel arall, dros y tymor canolig i'r tymor hir (e.e. a ellir cynnal y perfformiad neu a yw'n agored i ddirywiad?)
 - amseriad buddiannau (tymor byr, canolig neu hir)
 - a yw perfformiad yn awgrymu bod problem parthed Gwerth mewn Arian?
- a oedd perfformiad yn well neu'n waeth na'r disgwyl o wybod pa adnoddau a ddefnyddiwyd?

5 Dod i gasgliad cyffredinol am y gwerth am arian a gyflawnwyd gyda'r adnoddau hyn (cymhariaeth allanol)

- a ddefnyddiwyd mwy/lai o adnoddau na'r disgwyl?

Ar ôl adnabod y perfformiad a gyflawnwyd (1-3) a sefydlu sut y mae'n cymharu â'r disgwyl, neu â'r hyn y gellid bod wedi'i ddisgwyl (4), mae angen cwblhau'r casgliad Gwerth am Arian trwy gymharu perfformiad yn yr achos hwn â meincnodau allanol lle bo'n briodol, megis:

- gweithredu arall (a fyddai gwell Gwerth am Arian wedi'i gyflawni trwy wneud pethau yn wahanol)
- yn erbyn arfer dda safonol a meincnodau mewnol/allanol
- cymharu â blynyddoedd a fu - dadansoddi tuedd
- yn erbyn disgwyliadau rhanddeiliaid

6 Gwneud argymhellion i sicrhau gwelliant mewn deilliannau

- a oedd perfformiad o ran cynhyrchion/deilliannau yn well neu'n waeth na'r disgwyl?

Ar ôl nodi lle mae'r gwendidau mewn perfformiad, mae angen gwneud argymhellion wedi'u costio a'u hamseru ar gyfer y sefydliad neu ar gyfer y system lywodraeth yn fwy eang, a fydd yn gwella'r system gweithredu polisi ac yn arwain at well Gwerth am Arian trwy:

- gywiro gwendidau
- gwella prosesau ac arferion
- lleihau costau
- gwella perfformiad
- sicrhau arbedion
- codi ymwybyddiaeth o fanteision y polisi
- gwella rheoli gwybodaeth
- dod â gweithgareddau neu bolisi i ben lle bo angen
- aildrefnu prosesau ac arferion

Gwerth da am arian yw Defnydd Gwerth Da o Adnoddau i gyflawni'r Deilliannau arfaethedig

Fframwaith cwestiynau ar gyfer asesu Gwerth am Arian

Cynllunio Chwarter 1

Ar ôl y gweithredu

Analysis stage

